

آموزه «سعادت و رستگاری»

از منظر ابن سینا

شمس‌اله سراج*، دانشیار گروه فلسفه و کلام اسلامی، دانشگاه ایلام
هدی حبیبی منش**، دانش آموخته کارشناسی ارشد فلسفه و کلام اسلامی، دانشگاه ایلام

چکیده

مسئله سعادت و رستگاری انسان از مهمترین دغدغه‌های ذهنی بشر است. نظامهای دینی و فکری مختلف با توجه به جهانبینی خاص خود، سعی کرده‌اند پاسخی شایسته به این مسئله مهم بدهند. ابن سینا از جمله متفکرانی است که دیدگاهی بدیع در اینباره دارد. در نوشتار حاضر کوشش بر تبیین این مسئله است که دیدگاه ابن سینا درباره رستگاری چیست و با کدامیک از نظریه‌های نجات مطرح در الهیات امروزی قابل تطبیق است؟ پورسینا نجات انسان را در دستیابی به فضایل و احتراز از رذایل، کسب معرفت عقلی و رسیدن به کمال قوه عاقله، اتحاد با مجردات و فرمانبرداری از پیامبران و شرع مقدس میدانند. او قائل به نجات حداکثری است و اکثریت انسانها را شایسته ورود به بهشت و نجات از عذاب میدانند. با توجه به آراء ابن سینا، دین اسلام برگزیده‌ترین دین است اما پیروان سایر ادیان نیز میتوانند بر اساس معرفت عقلانی و تزکیه نفس به مراتبی از رستگاری نائل شوند؛ بدینسان دیدگاه وی درباره رستگاری به نظریه شمولگرایی نزدیک میشود اما برخلاف شمولگرایان که دایره نجات انسان را به دین محدود میکنند، ابن سینا نگاهی فرا دینی دارد و برای رستگاری سه ضلع ترسیم میکند: عقل، اخلاق و دین.

کلیدواژگان

رستگاری
معرفت
فضیلت
ابن سینا

مقدمه

وجود ادیان گوناگون در طول تاریخ و در میان ملت‌های مختلف، امری بدیهی و آشکار است. هر کدام از این ادیان پیروانی دارند که مناسک عملی خاص خود را انجام میدهند و دین خود را حق و عامل رستگاری و نیکبختی میدانند. میتوان گفت در سنت‌های بزرگ دینی موجود در جهان، دو ادعای مهم یافت میشود: ۱- بیان حقیقت محض در باب واقعیت‌های کلی عالم، ۲- در انحصار داشتن راه سعادت و رستگاری انسانها. پیروان هر یک از ادیان یا مذاهب، در مقایسه با کل انسانها در گستره تاریخی و جغرافیایی، تعداد کمتری هستند و در مقابل آنان، انسانهای بیشتری قرار دارند. اما پرسشی که در این اینجا مطرح میشود

(نویسنده مسئول) Email: shamsollahs@yahoo.com*

** Email: habibihuda110@gmail.com

تاریخ تأیید: ۹۷/۴/۱۹

تاریخ دریافت: ۹۷/۱/۱۵